

Manual d'iniciació al banjo de 5 cordes

Bluegrass i frailing

Lluís Gómez i Toni Giménez

Aquest llibre va acompanyat d'un CD amb tots els temes instrumentals i exercicis, enregistrats pels autors.

Manual d'iniciació al banjo de 5 cordes

1a edició: juliol 2011

© Lluís Gómez Martínez i Toni Giménez Fajardo

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Disseny de la coberta i il·lustracions realitzades per Núria Rodríguez Maymó

Fotografies realitzades per Maribel Sánchez i Susanna Suesa

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: Impulso, Global Solutions S.A.

Rda. de Valdecarrizo 23

28760 Tres Cantos (Madrid)

Dipòsit legal: B-5126-2011

ISBN: 978-84-96753-35-8

ISMN: 979-0-69210-684-5

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

DISTRIBUEIX: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.

Santa Anna, 10 - E 3a - 08002 Barcelona

Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01

e-mail: dinsic@dinsic.com

www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat



A les nostres famílies.
Als nostres i a les nostres alumnes.
A tots els banjistes que ens han fet gaudir
d'aquest instrument musical.

El nostre agraïment a Francesca Galofré, responsable de
l'editorial Dinsic, per creure en aquest projecte i publicar-lo.

PRESENTACIÓ

Benvingut/da! Si estàs llegint aquesta presentació, hem de suposar que et sents atret/ta pel banjo. Potser has vist una fotografia en algun lloc i has sentit curiositat, o has vist un concert en directe, a la televisió o a internet, o potser gràcies a Béla Fleck has conegut una de les facetes més modernes del banjo. Sigui quina sigui, benvingut/da al fabulós món del banjo de 5 cordes; estem molt contents que siguis aquí.

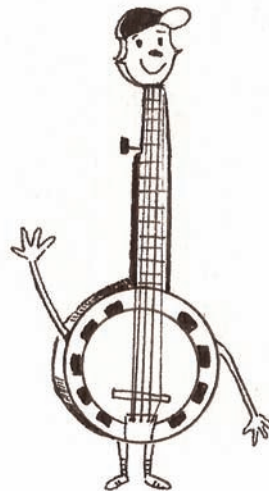
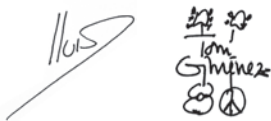
La finalitat d'aquest llibre és ensenyar-te què és un banjo de 5 cordes, una mica de la seva història i, sobretot, com tocar-lo d'una manera bàsica i fàcil d'entendre, en dos estils: *bluegrass*, a càrrec d'en Lluís i *frailing*, a càrrec d'en Toni, mitjançant exercicis i temes que, d'una manera progressiva, t'introduiran en la tècnica de l'instrument.

El banjo ens ha ofert multitud de moments entranyables. El sentim com un instrument proper al món natural, molt adequat per a cantar en família i, especialment, unit a la música *folk*, en especial la nord-americana i la irlandesa, així com al *dixieland*. No obstant, actualment, el banjo es troba present en qualsevol estil musical i en la música de fusió d'estils. D'aquesta manera esborrarem la tòpica i absurda idea que tan sols és un instrument per tocar música del *far-west*. Més enllà d'etiquetes, que sempre limiten la mateixa definició dels estils, volem que aquest manual us mostri el fantàstic món del banjo i que, per sobre de tot, el seu so, les seves arrels i tot el que l'envolta ens obri horitzons en el nostre deambular musical diari. La música és un mitjà excel·lent per ajudar qualsevol ésser humà a apropar-se a la realitat i a construir-se com a persona, atès que totes les persones som músics per naturalesa: hem de trobar la nostra pròpia cançó, el nostre propi so, el nostre propi instrument.

Esperem que gaudiu d'aquest llibre i que en traieu el màxim profit.

Una abraçada de cinc cordes!

Lluís i Toni



ABANS DE COMENÇAR

JUSTIFICACIÓ D'AQUEST LLIBRE

Sorpresos pel fet que no trobàvem en el mercat cap mètode en català, i animats per molts alumnes i banjistes, ens vam plantejar escriure'n un. Aquí el teniu. És un llibre escrit des de la praxi, des de la nostra experiència del dia a dia com a banjistes i com a amants dels estils *bluegrass* i *old-time* i de totes les variacions que han sorgit d'ambdós.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Encara que sabem que el banjo actual prové d'un instrument africà que va arribar a Amèrica amb els esclaus negres, ja trobem possibles avantpassats del banjo en l'antiga Pèrsia i a Egipte. Al llarg dels anys, ha passat per moltes modificacions, potser la més important és la que va fer Joel Walker Sweeney (1810-1860), cap a l'any 1840, en afegir-li la cinquena corda. Als anys 20, del segle XX, s'utilitzà molt en la música *dixieland*; en els anys 40, i després d'una dècada d'oblit, començà a fer-se popular en la música *bluegrass* i en els anys 60 fou una "arma" de reivindicació dels drets humans.

A Espanya, una de les persones que va donar a conèixer aquest instrument en els anys seixanta, del segle XX, interpretant-hi cançons, fou el cantant i etnòleg Joaquín Díaz. En el museu d'instruments de la seva fundació, situada a la localitat val·lisoletana d'Uruña, hi ha alguns banjos antics. Actualment, el trobem present en qualsevol estil musical, des de la música clàssica fins al jazz, passant pel pop i pel rock.

El banjo ha estat present a Catalunya, d'una manera discreta, encara que més present que a la resta de l'estat espanyol. Hi ha fotografies de la primera meitat del segle XX en què veiem banjistes amb banjos de 4 cordes (bandes de jazz i *dixieland*). És a partir de finals dels anys seixanta, i bàsicament a través del Grup de Folk, en què veiem els primers banjos de 6 i 5 cordes.

BANJO DE *BLUEGRASS*, BANJO D'*OLD-TIME*

Podríem omplir moltes pàgines parlant sobre aquests dos estils, tan propers i tan llunyans alhora. Els dos es toquen amb banjos de cinc cordes, temes instrumentals i temes cantats, violins, guitarres: la mateixa filosofia de compartir la música acústica.

Bàsicament, el banjo de *bluegrass* es toca amb pues a la mà dreta i el banjo d'*old-time* sense pues. El *bluegrass* utilitza banjos amb ressonador per a obtenir un so més agressiu i amb més volum, mentre que el banjo *old-time* no té ressonador i busca una sonoritat més càlida. A l'hora d'interpretar un tema en *bluegrass*, cada instrumentista té un "solo" en què interpreta la melodia, mentre que en la música *old-time*, tots els instruments toquen alhora, idea molt propera a la filosofia de tocar que té la música irlandesa. Per últim, cada un té diferents tècniques. En *bluegrass*: *Scruggs style*, *three finger picking*; i en l'*old-time*: *frailing* i *clawhammer*.

TIPUS I MARQUES DE BANJOS

Majoritàriament, hi ha dos tipus de banjo, el de quatre i el de cinc cordes. El de quatre cordes se sol utilitzar en la música irlandesa i en el *dixieland*. El de cinc cordes, sense ressonador, s'utilitza en la música *old-time* i amb ressonador, en la música *bluegrass*, encara que actualment s'està introduint en altres estils de música.

Al llarg dels anys, la marca de banjos s'ha associat molt al banjista que el toca. Earl Scruggs, per exemple, després de diversos models de *Gibson*, té el propi model, *Heart & Flowers*. Durant molts anys *Gibson* fou realment un referent per a tots els banjistes, els models dels anys 30 i 40, del segle XX, estan molt cotitzats. A poc a poc, anaren sorgint altres constructors como *Stelling*, *Deering* i *Ome*, tots ells seguint el mateix tipus de construcció i buscant el so *PreWar*.

COMENCEM

AFINACIÓ DEL BANJO

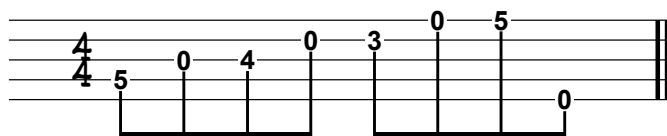
Al principi, afinar el banjo pot ser complicat, sobretot si és el primer instrument musical que toques i no tens molta experiència. Et recomanem que compres un afinador electrònic, ja que et facilitarà l'afinació. Actualment, existeixen molts models en el mercat de molt bona qualitat i diversos preus.

L'afinació estàndard del banjo i més comuna és la següent:

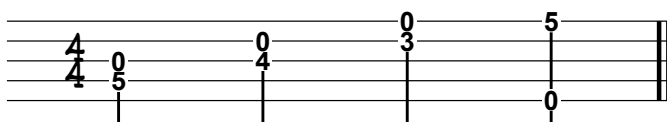
5a: G; 4a: D; 3a: G; 2a: B; 1a: D

A part d'afinar amb l'afinador electrònic, és important saber afinar d'oïda; de fet, molta gent no confia en els afinadors, però sí en la seva oïda. Per afinar el banjo d'oïda, seguirem els passos següents:

- Tocar la quarta corda en el cinquè traste (nota Sol) i comparar-la amb la tercera corda a l'aire (nota Sol).
- Tocar la tercera corda en el quart traste (nota Si) i comparar-la amb la segona corda a l'aire (nota Si).
- Tocar la segona corda en el tercer traste (nota Re) i comparar-la amb la primera corda a l'aire (nota Re).
- Tocar la primera corda en el cinquè traste (nota Sol) i comparar-la amb la cinquena corda a l'aire (nota Sol).



Després d'afinar el banjo, podem fer una comprovació tocant dues cordes juntes; en ser la mateixa nota haurien de sonar bé, si no és així, repetirem el procés.



LA TABULATURA

Introducció

Actualment, hi ha innumerables mètodes de banjo, des dels més bàsics fins a nivells més avançats, passant per transcripcions de reconeguts banjistes. Tot aquest material es troba escrit en anglès. Per això, hem optat per no traduir alguns dels termes més habituals, perquè t'hi familiaritzis.

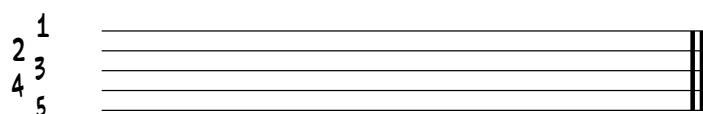
1. Els dits de la mà dreta (polze, índex, mig i anular) són, en anglès, *thumb*, *index*, *middle* i *ring*; això ens facilitarà molt l'ús dels tabulats. Utilitzarem T, I, M i R.

2. En aquest manual d'iniciació, utilitzarem bàsicament els acords de Sol, Do i Re, però és convenient saber la correspondència en anglès:

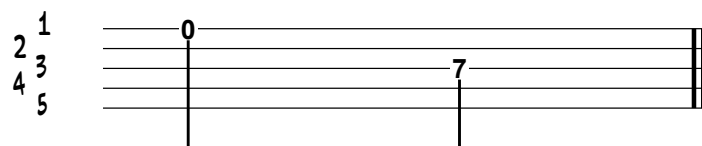
SOL	LA	SI	DO	RE	MI	FA
G	A	B	C	D	E	F

Com llegir una tabulatura

La tabulatura (TAB) és un sistema senzill d'escriptura que ens permetrà llegir partitures sense necessitat de tenir coneixement de l'escriptura musical o solfeig, encara que et recomanem que tard o d'hora n'apreuquis. Aquest sistema utilitza 5 línies, cada línia correspon a les cordes del banjo: la primera corda és a dalt i la cinquena a baix.



Les notes en la tabulatura estan indicades per números col·locats a cada línia. Els números representen els trasts del banjo. Per exemple, un "0" col·locat sobre la primera corda significa que haurem de polsar la primera corda a l'aire, si posa un "7" a la tercera corda, tocarem la tercera corda en el setè trast.



Aquest sistema d'escriptura és molt antic. A principis del segle XIV s'inventaren les tabulatures per transcriure peces polifòniques (en la seva majoria vocals) per a un sol instrument. Mitjançant l'agrupament de les diferents veus, en una sola partitura, s'obtenien noves peces per als instruments més usats de l'època. A l'Alta Edat Mitjana, en el Renaixement i en el Barroc s'utilitzaren diverses formes de tabulatures per a instruments de corda com el llaüt, la viola de mà, la guitarra, la viola de gamba i l'arpa, així com per als instruments de teclat com l'orgue, el clavecí i el clavicordi.

ASPECTES COMUNS A LES DUES TÈCNIQUES

Com agafar el banjo

Si toqueu el banjo asseguts, és necessari que l'esquena quedi col·locada en angle recte, amb referència a la base on seieu. Podeu seure en un tamboret o en una cadira, encara és millor recolzar l'esquena en l'espatller d'una cadira perquè us sentireu més còmodes i, ergonòmicament parlant, serà una posició més correcta. Ambdós peus han d'estar ben recolzats al terra. Si heu d'estar-hi molta estona, podeu posar una cama sobre l'altra en algun moment o, millor encara, recolzar un dels dos peus en un d'aquells petits tamborets que s'utilitzen en guitarra clàssica. L'instrument ha d'estar recolzat sobre les cuixes, inclinat cap a l'esquerra. La mà esquerra, a part d'aguantar l'instrument, és la mà que treballa sobre el diapasó del banjo. Amb la mà dreta tocareu els dos estils que us explicarem més endavant. També us podeu penjar el banjo amb una corretja, si és que creieu que el noteu més segur perquè no us caigui o per no cansar el braç esquerre. Si seieu al terra, amb les cames creuades com els indis, seguiu el mateix esquema i si us asseieu en llocs més tous (una butaca, per exemple) o raconers (un sofà en forma d'angle), busqueu la manera que més s'apropi a la que hem comentat.



Si toqueu drets, us haureu de penjar el banjo amb una corretja que abraci els dos extrems de la caixa de ressonància, cordant-la en algun dels tensors. No és necessari fer cap forat. El banjo, un cop penjat, no ha de quedar ni massa amunt ni massa avall, encara que sou vosaltres els que heu de buscar la mida justa que us sigui còmoda per tocar i per suportar el pes de l'instrument. Mantenim la mateixa inclinació del banjo (una mica cap a l'esquerra) que quan estem asseguts, encara que quan estem drets n'hi ha una mica menys que quan estem asseguts.



EL BANJO DE BLUEGRASS

Benvingut/Benvinguda

Earl Scruggs, *Foggy Mountain Breakdown*, *rolls*, *licks*, *fiddle tunes*, *back up*, *slide*, *pull off*... tan sols escoltar aquestes paraules i la meua cara mostra un somriure de felicitat: banjo de 5 cordes i, sobretot, *Bluegrass Rules!* Recordo la primera vegada que vaig escoltar el so d'un banjo: havia arribat a les meves mans el disc *Banjo Paris Session*, editat pel desaparegut segell Guimbarda, dirigit pel periodista Manuel Domínguez. A finals dels anys 70, del segle XX, el panorama *folk* al nostre país va brillar d'una manera espectacular gràcies a la creació d'aquest segell amb més de tres-cents discos publicats de *folk* de tot arreu del món. La característica principal que feia tan atractius aquests discos era que, a part de vinil, el disc incloïa un petit llibret amb una introducció sobre l'artista o grup i les lletres en versió original i traduïdes al castellà. Vaig col·locar l'agulla sobre el plat del tocadiscos i va començar a sonar el tema de Jean Marie Redon, *Mr. Glubo*; mai no havia escoltat una cosa igual. En aquell temps, jo estava estudiant guitarra clàssica al conservatori. Vaig preguntar i preguntar, però ningú no em sabia explicar com tocar i, sobretot, com aconseguir un instrument com el que havia escoltat. El meu aprenentatge va ser dur, sense cap tipus de material educatiu, tot a base d'oïda. Recordo com, amb la mà, frenava la rotació del vinil per escoltar millor els *rolls*, però amb el problema que sorgia pel canvi d'afinació... tota una aventura! Amb el temps, vaig conèixer grans amics i mestres. He tingut la sort d'aprendre dels meus herois, gaudir d'aquesta música i continuar aprenent.

Feia temps que els/les alumnes em demanaven un llibre i a causa del gran buit que hi ha, en Toni i jo ens vam posar a treballar i va sortir la idea de fer un llibre plegats.

Actualment, el banjo gaudeix d'una gran popularitat, gràcies a músics com Béla Fleck; el banjo s'ha introduït en el jazz i en la música clàssica, no només és un instrument de *hillbillie* i el centre de tots els acudits, sinó que les seves possibilitats són infinites, però demana un estudi seriós de la seva tècnica.

Benvingut/da, doncs, al fabulós món del banjo de *bluegrass*! Et donaré unes nocions bàsiques de com tocar el banjo, *rolls*, tècniques de mà dreta i una mica del seu llenguatge. Els arranjaments de les cançons que et proposo, els he pensat en tu com a principiant i, sobretot, perquè els puguis entendre. No he volgut posar gaires *rolls* ni tècniques complexes, això ho deixo per a un llibre posterior. Et recomano que busquis altres arranjaments, els comparis i els modifiquis; gaudeix investigant el banjo i les seves possibilitats.

I ara, anem per feina!

La mà dreta

Hem de començar pensant que no existeixen dues mans dretes idèntiques: mans grans, mans petites, dits llargs, dits curts, etc. La tècnica de mà dreta del banjo és relativament recent en comparació amb altres instruments com el violí o el piano. En el banjo de *bluegrass* toquem amb tres dits: polze, índex i mig, deixant lliures el dit anular i el dit del mig per a recolzar-nos en la membrana i és aquí on comencen els nostres dubtes, recolzar anular i cor?, només el dit anular?, només el dit del mig?, cap?

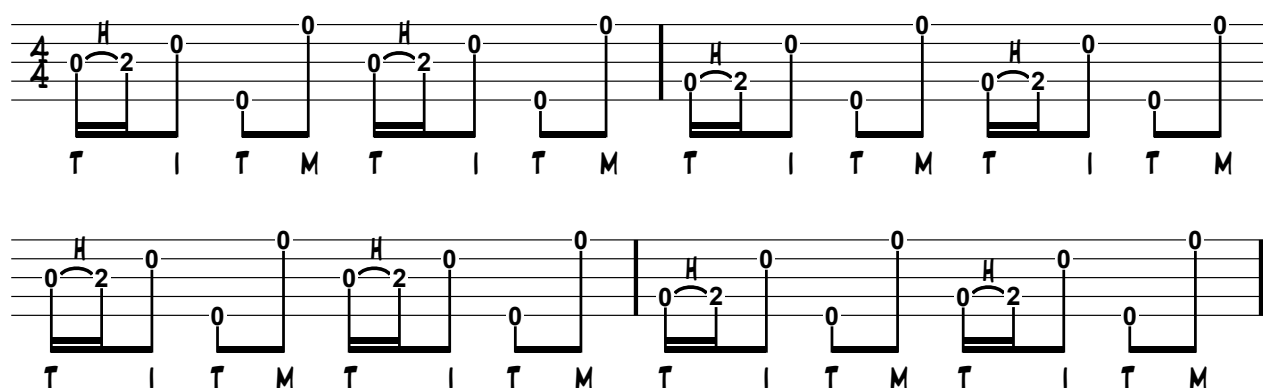
En els meus anys d'experiència he experimentat amb totes les possibilitats: alumnes que començaven recolzant només un dit i al cap dels anys han passat a dos dits, etc. Molta gent es basa en els seus banjistes favorits, com per exemple Earl Scruggs, que recolza dos dits.

Basant-me en la meua experiència et diré que jo vaig començar recolzant només el dit petit i actualment només recolzo l'anular. Prova com estàs més còmode i no et preocupis per triar malament, no existeix l'elecció errònia, has de trobar la teua opció. Per posar alguns exemples: Earl Scruggs, J. D. Crowe i Ralph Stanley recolzen dos dits; Béla Fleck, Tony Trischka i Scott Vestal recolzen el dit anular; Alison Brown, Sammy Shelor i Tony Furtado recolzen el dit petit. És molt important tenir una mà relaxada i sense tensions, tocar fort però sense engarrotar els músculs. T'aconsello que abans de tocar, facis alguns estiraments de dits i de mans.



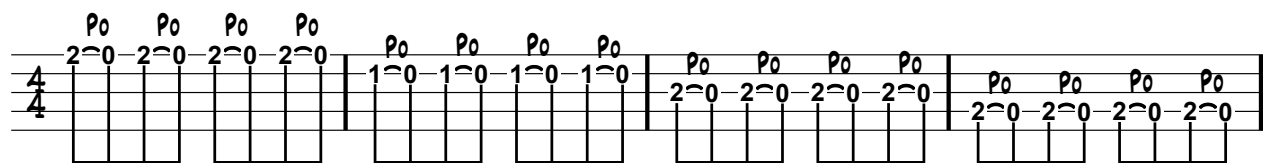
Les pues

La primera impressió per a moltes persones és la de: què és això? Pues de metall? Tres dits amb pues? Metall? Plàstic? Com es posen? Les pues són un element bàsic per a aconseguir un so *bluegrass* en el banjo. Usarem una pua de plàstic per al dit polze (existeixen pues de polze metàl·liques, però no són gaire comunes) i dues de metall per als dits índex i mig, d'aquesta forma donaran volum i potència a la nostra manera de tocar. Segur que estàs pensant que són incòmodes, que a tu no et fan falta... Al llarg dels anys, he tingut alumnes a qui costava molt tocar amb les pues, com que tocaven sols, preferien no usar-les; però si vols tocar en una banda, gaudir d'una *jam* o sonar com Earl Scruggs

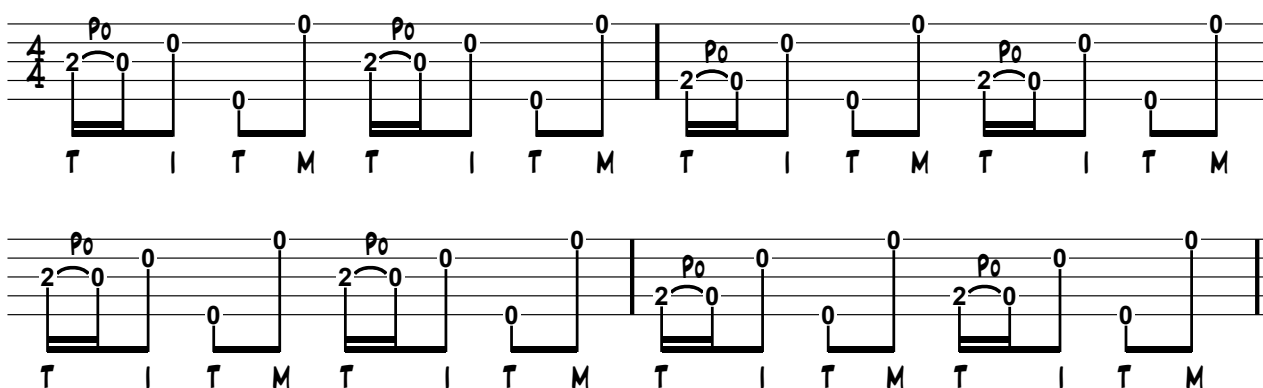


El pull off

El *pull off*, juntament amb l'*slide* i el *hammer on*, són tres de les tècniques més usades per la mà esquerra. Podríem dir que és el contrari del *hammer on*, és un lligat descendent, per exemple de Si a La (del traste quatre al dos, en la tercera corda) i implica la mateixa tècnica: produir dues notes, prement-ne una. Tècnicament és més difícil que el *hammer on* i l'*slide*, i requereix d'una forta pràctica en la seva execució. Et proposem un exercici passant per totes les cordes. Per a la seva anotació col·locarem "Po" damunt de les dues notes. Com el *hammer on*, usarem el polze de la mà dreta per a tocar l'exercici.



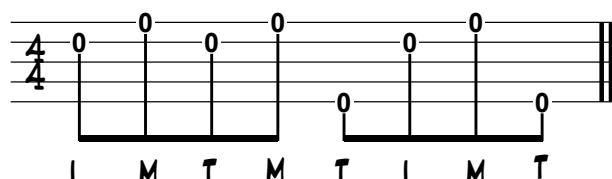
En el següent exercici posem en pràctica el *pull off*, combinant-lo amb un *alternating thumb roll*.



El foggy mountain roll

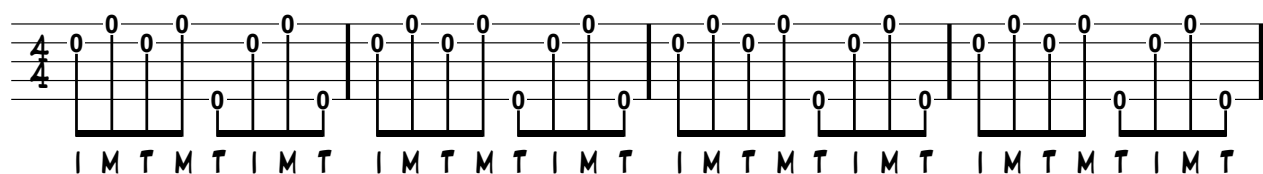
Com el seu nom indica, és el *roll* que s'utilitza en un dels temes més populars de banjo. El patró de mà dreta és índex, mig, polze i mig (IMTM) en les primeres quatre notes. És molt important que usis aquesta digitació. Segur que t'estaràs preguntant: i per què no índex, mig, índex, mig (IMIM)? Realment, sembla més lògic. Et proposo que toquis el *roll* de les dues formes, però confia en La-Mi, el patró IMTM és el correcte i més usat; gràcies al polze en la segona corda, tercera nota del *roll*, vam aconseguir una accentuació i rapidesa a l'hora d'executar el *roll* i, sobretot, perquè Earl Scruggs ho va inventar d'aquesta manera.

CD Pista 26



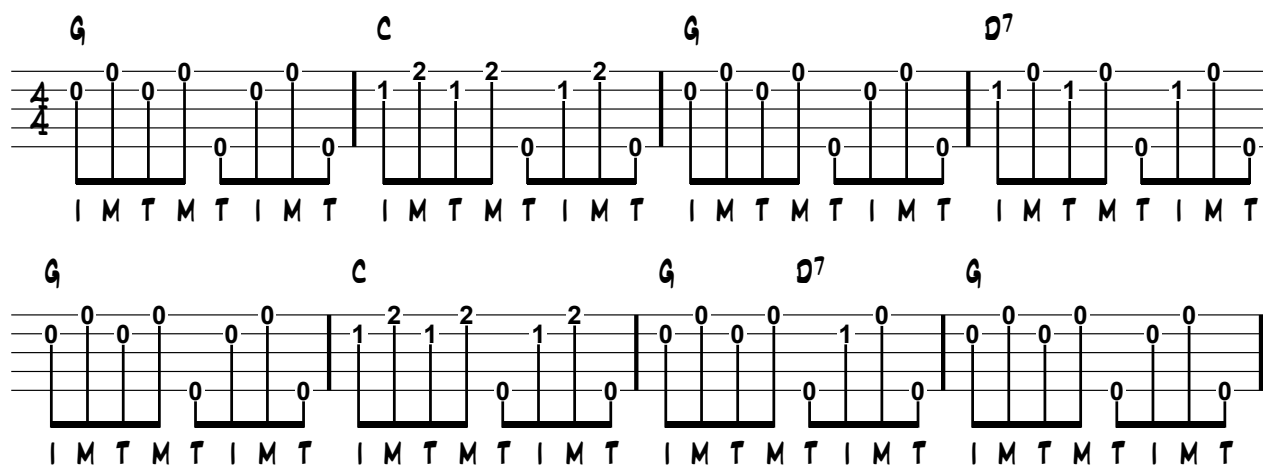
Practica lentament el següent exercici.

CD Pista 27



Ara practicarem el *roll* amb el tema *Boil Them Cabbage Down*.

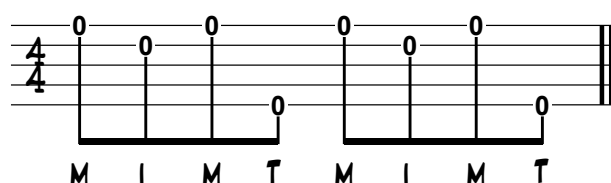
CD Pista 28



L'Osborne roll

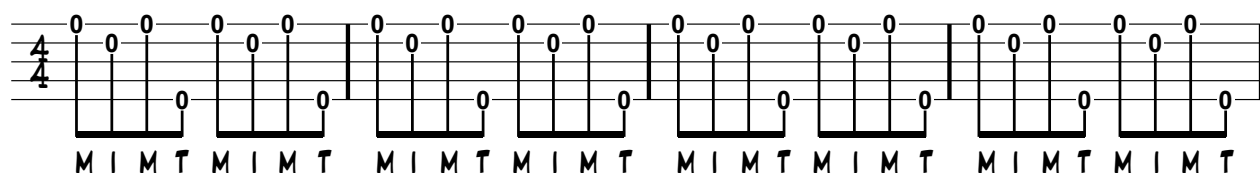
L'*Osborne roll* s'atribueix al banjista Sonny Osborne. Aquest *roll* va molt bé per a cantar melodies en la primera corda. És un *roll* en el qual intervenen molt els dits índex i mig, notaràs que et costarà agafar velocitat. Aquest nou patró de mà dreta requereix molta pràctica. Com a curiositat, és un *roll* que Earl Scruggs mai no ha fet servir. Tony Trischka va preguntar a Sonny Osborne com se li havia acudit aquest *roll*. Osborne el va desenvolupar el 1953, durant un *Barn-dance*, en el qual va estar tocant durant quatre hores, el violinista tocava *Old Joe Clark*. Van estar vint minuts sense parar mentre la gent ballava. Mentre Sonny Osborne tocava, s'anava adonant que no tocava bé la melodia, llavors va pensar que usant el patró de mà dreta MIMT, la seva interpretació de la melodia seria més exacta. A aquest patró també se'l coneix com *Dillard roll*, ja que el banjista Doug Dillard l'ha usat molt.

CD Pista 29



A continuació, un exercici usant aquest nou *roll*.

CD Pista 30



En la secció de temes trobaràs el tema *Shortenin' Bread*, que està basat en aquest nou patró de la mà dreta.

Conclusions

Ja sabem tocar els *rolls* bàsics del banjo de *bluegrass*. T'aconsello que en memoritzis els noms i els incorporis al teu vocabulari. Practica cada *roll* per separat, intenta ser molt net, clar i que cada nota soni igual de neta i amb el mateix volum. Toca'ls en diverses cançons o fins i tot, i molt important, inventa't algun tema o roda d'acords. Ara que ja tens clars els *rolls*, arriba una de les parts més boniques i difícils: combinar-los entre ells. Això afegirà riquesa i moviment a les cançons que interpretaràs. A continuació un exercici que vaig aprendre de Pete Wernick, en el qual es combinen *foggy mountain roll*, *forward roll*, *forward & backward* i *alternating thumb roll*, en aquest ordre.

Auld Lang Syne

Trad./Arr. L. A. Gómez

The tablature is written for a guitar in 4/4 time. It consists of 10 lines of music. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The piece is arranged for guitar, with the melody on the high strings and the bass line on the low strings. The chords used are G, D7, and C. The notation includes fret numbers (0-4), slurs, and fingerings (1-4). The piece ends with a double bar line.

EL BANJO D'OLD-TIME

Introducció

El meu primer record del banjo el situo quan tenia tretze anys. El timbre musical d'aquest instrument em va cridar l'atenció de seguida. Era una gravació de banjo de quatre cordes. Em van agradar les melodies que s'hi interpretaven, la velocitat amb què es tocava i la perfecció de la tècnica. Poc després, vaig escoltar en directe un banjo de 6 cordes (fer d'una guitarra, so de banjo) i poc després vaig descobrir el banjo de 5 cordes. Recordo també un vespre, escoltar per la ràdio dues cançons d'un cantant *folk*, una de les quals era *Yankee Doodle*, interpretada al banjo. No gaire més tard vaig conèixer el nom d'aquest cantant: ni més ni menys que Pete Seeger. I a partir d'aquí, ja tot van ser descobriments —d'infinat de banjistes i grups— i gaudir, fins al dia d'avui, d'aquest instrument que actualment es troba present en multitud d'estils diferents. Ja queda lluny aquella visió del banjo com un instrument marginal, tal com vaig deixar entreveure en un conte infantil que vaig dedicar a aquest instrument (*En Banjo*, Editorial La Galera, 1997).

Pel que fa al *frailing*, el vaig descobrir a mitjans dels anys 70, del segle XX. He de reconèixer que hi va haver un disc clau que em va fer interessar en aquest estil: *American Banjo*, del cantant, guitarrista i banjista, d'origen nord-americà però resident a França, Steve Waring. Un dels meus cantants infantils preferits i a qui crec que no se li ha reconegut, ni de bon tros, la seva aportació al banjo, encara que molts hagin begut de la seva font, moltes vegades sense saber-ho. Actualment, amb el nou despertar de la música *old-time*, el *frailing* i, especialment, el *clawhammer* tornen a ser presents. Esperem que la nostra aportació a aquest estil interpretatiu, amb aquest manual, et faci descobrir (si no ho has fet ja) aquesta altra manera de tocar el banjo i que el ventall de possibilitats interpretatives, des d'un punt de vista tècnic, et facin gaudir encara més del nostre amic de cinc cordes.

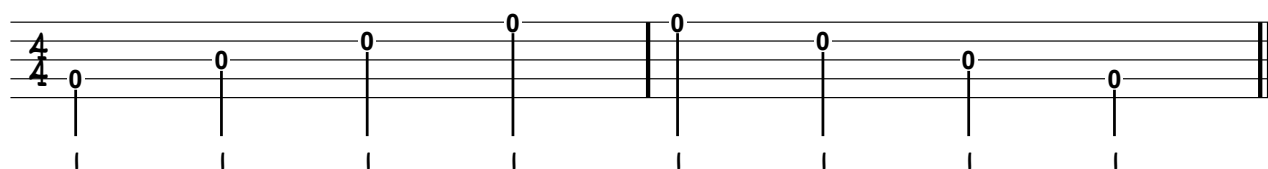
La tècnica del *frailing*

El *frailing* té tres moviments concrets de la mà dreta:

1. Dobleguem el dit índex, formant angle recte. Amb aquesta posició del dit, heu de donar un cop sec amb l'ungla, no gaire fort, a cada corda que toqueu. La importància d'aquest moviment radica en aquesta idea de "cop de martell": sec i ràpid. No es tracta de passar fregant una mica la corda, el dit índex és el que marca la melodia, per tant el seu so ha de ser molt net. El lloc idoni per tocar és al bell mig, entre el final del diapasó i el pont de la dreta. Si voleu que el so sigui una mica més apagat, toqueu una mica més cap a la dreta.



CD pista 62

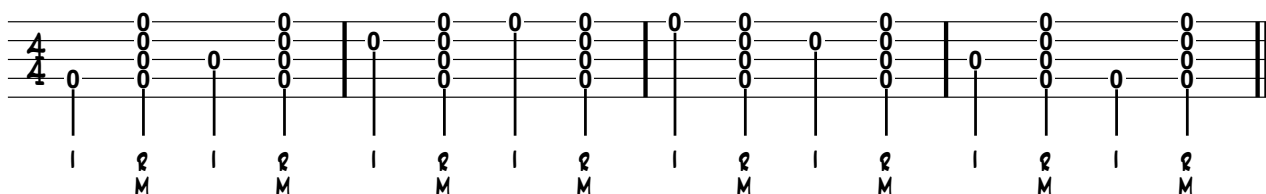


Realitzeu aquest exercici sobre diferents acords.

2. Els dits mig i anular (també el dit petit, si voleu, encara que no és necessari) fan una mena de "fregat", de "rascat". Omplen, amb una mena de "farcit", el so final.



CD pista 63



Realitzeu aquest exercici sobre diferents acords.

3. El dit polze toca la cinquena corda. El dit queda col·locat sempre molt a prop, gairebé tocant la cinquena corda i es fa amb la part interior del dit, no amb l'ungla.

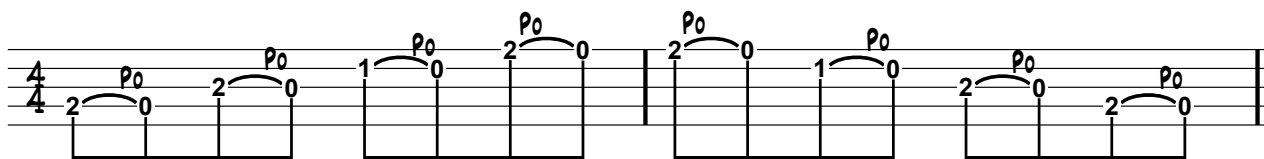


Pull off (Pulling off)

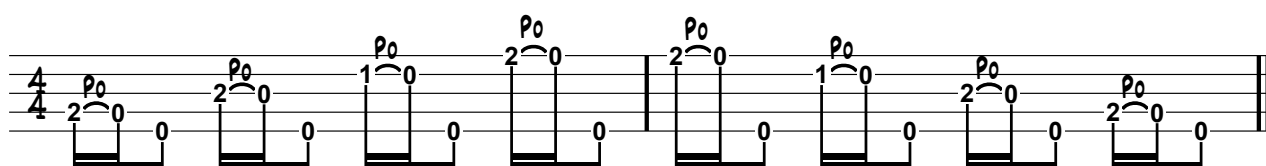
El *pull off* és el contrari: d'una corda pressionada amb un dit de la mà esquerra, obtenim una altra nota. Una vegada que hem tocat una nota (corda pressionada) l'estirem una mica cap a fora, i obtindrem una altra nota nova, sense haver de tocar la corda una altra vegada amb la mà dreta.

Exercicis de *pull off*:

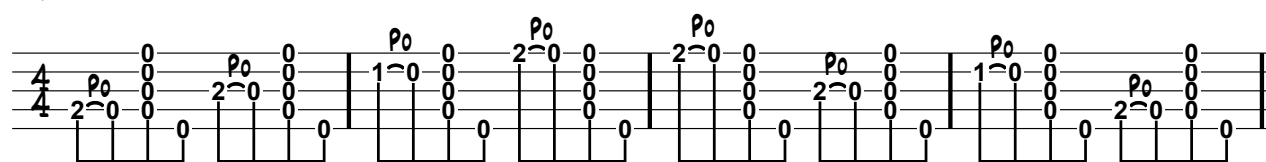
CD pista 70



CD pista 71



CD pista 72

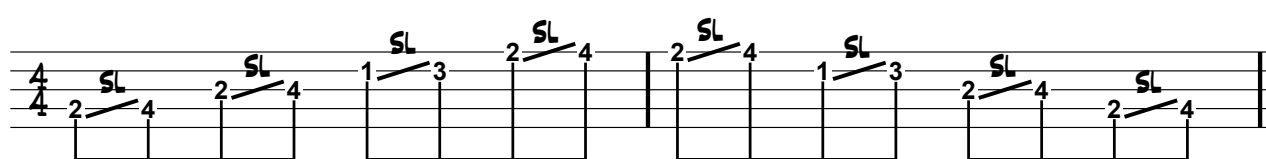


Slide

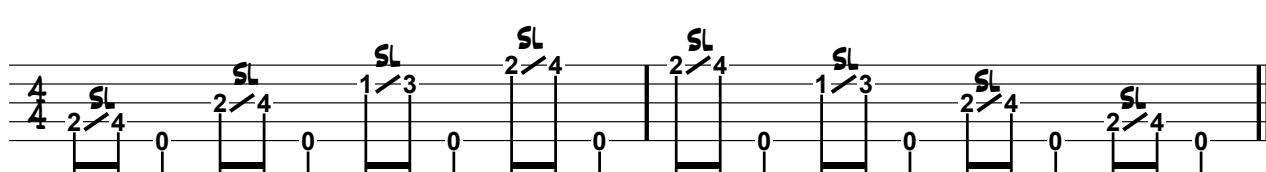
El *slide* és fer patinar qualsevol dit de la mà esquerra (habitualment l'índex, el dit del mig o l'anular) entre dos trasts.

Exercicis d'*slide*:

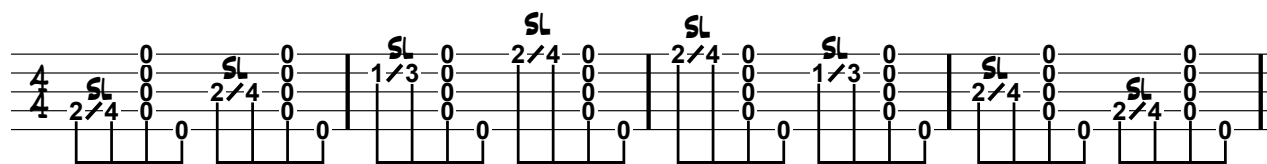
CD pista 73



CD pista 74

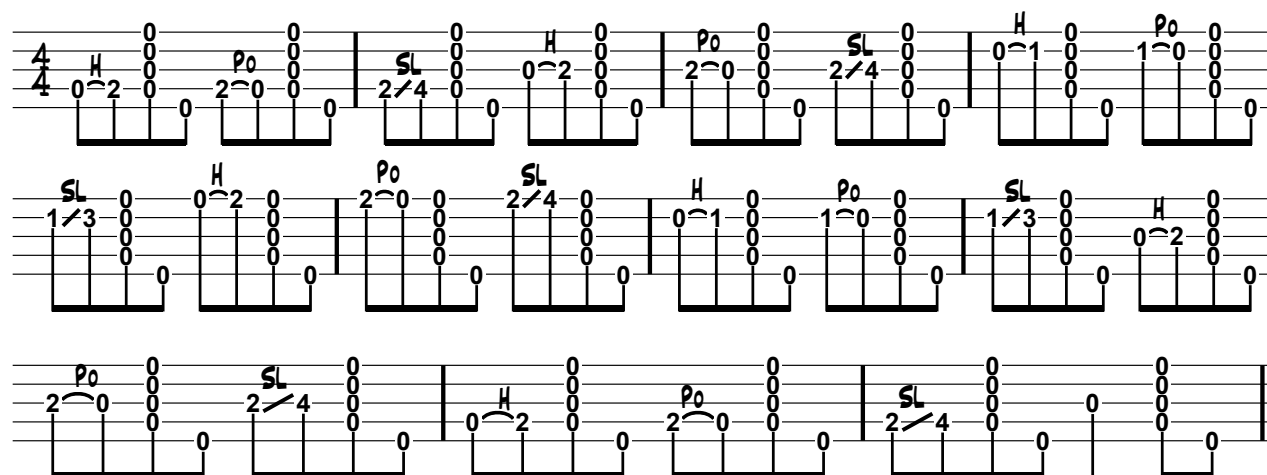


CD pista 75



Exercici de *hammer*, *pull off* i *slide*, tot unit.

CD pista 76



La duresa de les ungles

Tocar sempre amb l'ungla del dit índex obliga a procurar que no se'ns trenqui. No és necessari endurir-la d'una manera especial (hi ha productes específics per a fer-ho), el cos també respon a aquesta pressió que fem, enfortint aquesta zona. Tanmateix, hi ha qui es posa una mena d'ungla de plàstic ja pensada especialment per a aquesta tècnica. Heu de valorar si us és còmoda o no. Tampoc es pot deixar l'ungla molt llarga perquè hi ha més possibilitats que es torni fràgil i se'ns trenqui. També cal tenir en compte si sou home o dona pel fet de tenir les ungles llargues i/o pintades.

Tocar amb altres dits de la mà dreta

Una alternativa a no haver de tocar sempre amb el dit índex és tocar amb algun altre dit. Cal tenir en compte que cada dit fa un so diferent. Al nostre entendre, el millor és el dit índex perquè la sonoritat és més brillant i les possibilitats del moviment del dit són millors. Després, per ordre de sonoritat i mobilitat, tenim el dit anular, el dit petit i el dit del mig. D'entrada, us recomanem començar amb el dit índex. Amb els anys, podeu optar per algun altre dit. També cal tenir en compte que el desgast del moviment repetitiu pot produir-nos tendinitis o algun altre tipus d'inflamació articular. A part de fer uns exercicis previs d'escalfament i de prendre algun reconstituent, com és el harpagòfit, variar de dit evitarà un desgast major. Però això es dona amb els anys de tocar i/o en persones amb problemes articulars concrets o que hi tenen més tendència. Fins i tot hi ha persones que amb l'ajuda d'algun giny senzill han pogut millorar el rendiment del moviment dels dits, procurant una posició el més correcta possible, evitar amb això el desgast, el cansament o el dolor.

Careless Love

Trad./Arr. Toni Giménez

Fingerboard notation for 'Careless Love' in 4/4 time. The notation is organized into four systems, each with a treble and bass staff. Chords are indicated above the staves: G, D7, G, D7, G, C, G, D7, G. The notation includes fret numbers (0, 1, 2, 4) and fingerings (1, 2, 4) for the left hand. The piece concludes with a double bar line.

Clementine

Trad./Arr. Toni Giménez

Fingerboard notation for 'Clementine' in 3/4 time. The notation is organized into four systems, each with a treble and bass staff. Chords are indicated above the staves: G, D7, C, D7, G. The notation includes fret numbers (0, 1, 2, 4) and fingerings (1, 2, 4) for the left hand. The piece concludes with a double bar line.

GLOSSARI

Arch top: Tipus de *tone ring*.

Breakdown: Tipus de peça musical de caràcter molt ràpid i instrumental.

Back up: Acompanyament.

Barndance: Estil de danses ballades en un graner. Antigament, molt associada a una reunió familiar o festa popular.

Bridge: Pont.

Bluegrass: Estil musical. Bill Monroe en fou el creador.

Capo: Celleta.

Chopping: Tècnica d'acompanyament rítmic.

Chords: Acords.

Clawhammer: Tècnica de banjo relacionada amb l'*old-time*.

Fiddle: Violí tradicional.

Fiddle tune: Tema de violí.

Fills: Frases de resposta.

Frailing: Tècnica de la mà dreta del banjo *old-time*.

Fingerpicks: Poes metàl·liques dels dits índex i mig.

Flat top: Tipus de *tone ring*.

Fingerboard: Diapasó del mànec.

Fret: Trast.

Hammer on: Lligat ascendent.

Hoedown: Estil musical en què es mesclen músics irlandesos i africans.

Hornpipe: Dansa musical.

Head: Membrana.

Inlay: Incrustacions de nacre en el diapasó i el cap del banjo.

Jig: Dansa instrumental irlandesa, en compàs de 6/8.

Keith pegs: Tipus de palometes, col·locades en les clavilles per afinar, inventades per Bill Keith, amb les quals podem canviar de to directament i crear un efecte molt característic; molt utilitzat en temes com *Earl's Breakdown*.

Lick: Frase o motiu musical.

Melodic style: Tècnica de banjo *bluegrass* desenvolupada per Bill Keith.

Neck: Mànec.

Old-Time: Estil musical desenvolupat en la zona dels Apalatxes dels Estat Units.

Pull off: Lligat descendent.

Pegs: Clavilles per afinar.

Peghead: Cap o paleta del banjo.

Rolls: Patrons de la mà dreta per a la tècnica de banjo *bluegrass*.

Strings: Cordes.

Resonator: Ressonador, part posterior del banjo *bluegrass*.

Rim: Anella de fusta.

Reel: Dansa musical, en compàs de 4/4.

Slide: *Glissando*.

Scruggs style: Tècnica de banjo *bluegrass*, desenvolupada per Earl Scruggs.

Single string: Tècnica de banjo *bluegrass*, desenvolupada per Don Reno.

Song: Cançó.

Tailpiece: Claviller on es col·loquen les cordes.

Thumbpick: Pua del dit polze.

Tone ring: Anella metàl·lica.

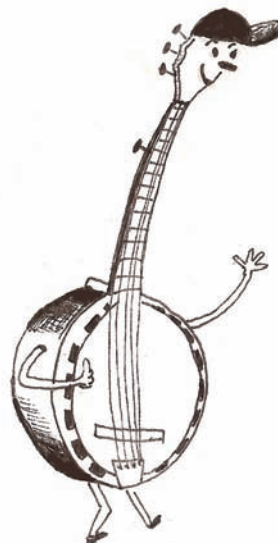
Vamping: Tècnica d'acompanyament rítmic.

Waltz: Vals, peça musical, en compàs de 3/4.

EXTRODUCCIÓ: PARAULES FINALS

Si la introducció és una entrada, l'extroducció és una sortida, una projecció. Si aquest manual us és útil i us ha servit per a iniciar-vos en l'aprenentatge del banjo de 5 cordes, ja haurem aconseguit el nostre objectiu.

Un manual sempre és quelcom teòric i que queda com aturat en el temps, una vegada editat, per això hem creat un bloc, perquè pugueu continuar estudiant i contacteu amb nosaltres. D'aquesta manera aquest manual es converteix en una cosa activa y dinàmica. Nosaltres hi anirem afegint altres aspectes i podrem respondre els vostres dubtes de manera global. El correu electrònic és una porta oberta per estar en contacte. Si teniu dubtes i preguntes, escriviu-nos i us ajudarem fins on puguem. Un professor a distància, virtual, no és el mateix que un en directe i presencial, però sempre és millor que res. Si les vostres preguntes són sobre *bluegrass*, dirigiu-vos a en Lluís i si són sobre *frailing*, poseu-vos en contacte amb en Toni. Bloc banjolluistoni, que trobareu a la pàgina web <www.alras.com>. També podeu consultar la nostra pàgina a YouTube: <www.youtube.com/user/banjodecinco>, on veureu els temes enregistrats en directe.



Internet ofereix una infinitat de possibilitats per continuar aprenent; qui més qui menys té la seva pàgina web, un bloc, una filmació al YouTube (i tot el que vagi sorgint amb els anys, a nivell tecnològic). Tot és molt benvingut si ens invita a participar del banjo, del seu so (que un dia ens va captivar) i de tot el que envolta el seu món. Hi ha banjistes a tot el món que ens mostren els seus temes, els seus trucs, les seves tabulatures, enregistraments i filmacions... es pot aprendre de tothom. El coneixement ja no el posseeixen els mestres com es creia antigament, el coneixement es troba arreu. Aprofitem-ho per compartir-lo, gaudir-lo i avançar plegats, sense primers ni últims, sense millors ni pitjors.

EPÍLEG: ELS AUTORS

Lluís Gómez Martínez (Barcelona, 1972) començà els seus estudis musicals de guitarra clàssica a l'Escola Municipal de Música de Premià de Mar; estudià guitarra moderna a Badalona fins que descobrí el banjo de 5 cordes. Ha estudiat amb banjistes de renom com: Sedo Garcia i Ricky Araiza a Espanya, Jean Marie Redon a França i Bill Keith, Tony Trischka, Pete Wernick, Noam Pikenly i Jamie Stone als Estats Units. Actualment, imparteix classes de banjo, lidera diferents projectes musicals i és el màxim responsable del Festival Al Ras que promociona la música *bluegrass* i *old-time*.

<www.lluisgomez.com>



Toni Giménez i Fajardo (Barcelona, 1959) és cantant professional per a públic infantil i familiar des del 1977, músic i compositor. A més a més de la seva immensa obra —120 discos i 47 llibres i cançoners—, és doctor en Pedagogia. Va descobrir el banjo de 5 cordes l'any 1973, quan tenia 13 anys, i ja no l'ha abandonat mai més. El va atraure el seu so tan característic i la música *folk* que s'hi podia interpretar. Va rebre les primeres classes d'en Sedo Garcia i després n'ha estat autodidacte. És professor de l'estil *frailing* des de fa molts anys.

<www.tonigimenez.cat>

DADES DEL CD

El CD ha estat enregistrat pels mateixos autors.

Pistes

- 1 Afinació
- 2 *Pinch*
- 3 *Pinch* exercici
- 4 *Pinch* exercici
- 5 *Alternating thumb roll*
- 6 *Alternating thumb roll* exercici
- 7 *Alternating thumb roll* exercici
- 8 *Boil Them Cabagge Down* exercici
- 9 *Eight More Miles to Louisville* exercici
- 10 *Forward roll*
- 11 *Forward roll* exercici
- 12 *Forward roll* exercici
- 13 *Backward roll*
- 14 *Backward roll* exercici
- 15 *Forward & backward roll*
- 16 *Forward & backward roll* exercici metrònom
- 17 *Forward & backward roll* exercici
- 18 *Forward & backward roll* exercici
- 19 *Worried Man Blues* exercici
- 20 *Slide*
- 21 *Slide* exercici
- 22 *Hammer on*
- 23 *Hammer on* exercici
- 24 *Pull off*
- 25 *Pull off* exercici
- 26 *Foggy Mountain roll*
- 27 *Foggy Mountain roll* exercici
- 28 *Boil Them Cabagge Down*
- 29 *Osborne roll*
- 30 *Osborne roll* exercici
- 31 *Pete Wernick* exercici
- 32 *Scruggs licks*
- 33 *Intro Rollin' My Sweet Baby's Arms*
- 34 *Intro 1*
- 35 *Intro 2*
- 36 *Intro Train 45*
- 37 *Ending 1*
- 38 *Ending 2*
- 39 *Ending 3*
- 40 *Back up*
- 41 *Back up* Acord de Sol
- 42 *Boil Them Cabagge Down*
- 43 *Cripple Creek*
- 44 *Fiddle Tune*
- 45 *Auld Lang Syne*
- 46 *Banks Of The Ohio*
- 47 *Boil Them Cabbage Down*
- 48 *Buffalo Gals*
- 49 *Cluck Old Hen*
- 50 *Cripple Creek*
- 51 *Eight More Miles To Louisville*
- 52 *Jingle Bells*
- 53 *John Henry*
- 54 *Oh, Susanna!* (Versió 1)
- 55 *Oh, Susanna!* (Versió 2)
- 56 *Old Joe Clark* (Versió 1)
- 57 *Old Joe Clark* (Versió 2)
- 58 *Red River Valley*
- 59 *She'll Be Coming Round The Mountain*
- 60 *Shortenin' Bread*
- 61 *Train 45*
- 62 Exercici 1 *Frailing*: dit índex
- 63 Exercici 2 *Frailing*: dits índex, mig i anular
- 64 Exercici 3 *Frailing*: dos moviments, dits índex i polze
- 65 Exercici 4 Els tres moviments del *frailing*
- 66 Exercici 5 Doble polze
- 67 Exercici 6 *Hammer on*
- 68 Exercici 7 *Hammer on* i 5a corda
- 69 Exercici 8 *Hammer on* i dos moviments
- 70 Exercici 9 *Pull off*
- 71 Exercici 10 *Pull off* i 5a corda
- 72 Exercici 11 *Pull off* i dos moviments
- 73 Exercici 12 *Slide*
- 74 Exercici 13 *Slide* i 5a corda
- 75 Exercici 14 *Slide* i dos moviments
- 76 Exercici 15 *Hammer on, pull off, slide*, tot unit
- 77 *Auld Lang Syne*
- 78 *Careless Love*
- 79 *Clementine*
- 80 *Cripple Creek*
- 81 *Home on the Range*
- 82 *Jingle Bells*
- 83 *John Henry*
- 84 *Ode to Joy*
- 85 *Oh, Susanna!*
- 86 *Old Joe Clark*
- 87 *Red River Valley*
- 88 *She'll be Coming Round the Mountain*
- 89 *Skip to my Lou*
- 90 *When the Saints go Marching in*
- 91 *Worried Man Blues*

Índex

PRESENTACIÓ.....	5
ABANS DE COMENÇAR.....	7
Justificació d'aquest llibre	7
Una mica d'història.....	7
Banjo de <i>bluegrass</i> , banjo d' <i>old-time</i>	7
Tipus i marques de banjos	8
Revistes especialitzades	9
Internet.....	9
Banjistes de renom	9
Banjistes de <i>bluegrass</i>	9
Banjistes d' <i>old-time</i>	9
Com estudiar	10
Amb professor	10
Sense professor	10
La nostra recomanació.....	10
Alguns consells	10
Quatre eines que t'ajudaran en l'aprenentatge	10
ALGUNS ASPECTES DEL BANJO.....	12
La fusta del mànec i del ressonador.....	13
El pont (<i>Bridge</i>)	13
La celleta (<i>Capo</i>)	13
La celleta de la 5a corda.....	13
La membrana	13
El <i>Tailpiece</i>	14
Les cordes.....	14
Manteniment (<i>set up</i>) de l'instrument.....	14
Eines i recanvis.....	15
Funda rígida (<i>Hardshell Case</i>) o tova (<i>Gigbag</i>).....	15
Sonorització.....	15
JAMS.....	15
FESTIVALS	16
COMENCEM	17
Afinació del banjo	17
La tabulatura	17
Introducció.....	17
Com llegir una tabulatura	18
Aspectes comuns a les dues tècniques	18
Col·locació de la mà esquerra	20
Col·locació de la mà dreta	20

Velocitat: és necessària?	20
Introducció als acords	20
Els acords	22
EL BANJO DE <i>BLUEGRASS</i>	27
Benvingut/Benvinguda	27
La mà dreta	27
Les pues	28
Els <i>rolls</i>	29
El <i>pinch</i>	30
L' <i>alternating thumb roll</i>	31
El <i>forward roll</i>	32
El <i>backward roll</i>	34
El <i>forward & backward roll</i>	34
El <i>hammer on</i>	37
El <i>pull off</i>	38
El <i>foggy mountain roll</i>	39
L' <i>Osborne roll</i>	40
Conclusions	40
<i>Scruggs licks</i>	41
<i>Intros i endings</i>	42
Endings	42
El <i>back up</i>	43
<i>Chopping o vamping</i>	43
Temes instrumentals	46
<i>Auld Lang Syne</i>	47
<i>Banks Of The Ohio</i>	48
<i>Boil Them Cabbage Down</i>	48
<i>Buffalo Gals</i>	49
<i>Cluck Old Hen</i>	50
<i>Cripple Creek</i>	51
<i>Eight More Miles To Louisville</i>	52
<i>Jingle Bells</i>	53
<i>John Henry</i>	54
<i>Oh, Susanna!</i> (Versió 1)	55
<i>Oh, Susanna!</i> (Versió 2)	56
<i>Old Joe Clark</i> (Versió 1)	57
<i>Old Joe Clark</i> (Versió 2)	58
<i>Red River Valley</i>	59
<i>She'll Be Coming Round The Mountain</i>	60
<i>Shortenin' Bread</i>	61
<i>Train 45</i>	62
EL BANJO D' <i>OLD-TIME</i>	63
Introducció	63

La tècnica del <i>frailing</i>	63
Els dits i la seva relació amb els acords	65
El doble polze (per a temes en 3/4 i 6/8)	65
Exercicis de <i>hammer on</i> , <i>pulling off</i> i <i>slide</i>	66
<i>Hammer on</i>	66
<i>Pull off (Pulling off)</i>	67
<i>Slide</i>	67
La duresa de les ungles	68
Tocar amb altres dits de la mà dreta	68
Altres afinacions possibles	69
El <i>clawhammer</i>	69
Temes instrumentals	69
<i>Auld Lang Syne</i>	70
<i>Careless Love</i>	71
<i>Clementine</i>	71
<i>Cripple Creek</i>	72
<i>Home on the Range</i>	72
<i>Jingle Bells</i>	73
<i>John Henry</i>	74
<i>Ode to Joy</i>	74
<i>Oh, Susanna!</i>	75
<i>Old Joe Clark</i>	75
<i>Red River Valley</i>	76
<i>She'll be Coming Round the Mountain</i>	76
<i>Skip to my Lou</i>	77
<i>When the Saints go Marching in</i>	77
<i>Worried Man Blues</i>	78
GLOSSARI	79
EXTRODUCCIÓ: PARAULES FINALS	81
EPÍLEG: ELS AUTORS	82
DADES DEL CD	83